

Konu: **Bilim**
Yazı: **05**

Kısır Bir Döngü

Doç. Dr. Haluk Berkmen

Düşünce doğal ve zorunlu bir eylemdir, dedim. Ama, düşünme yetisi sadece insanlara ait bir özellik de değildir. "İnsan düşünen hayvandır" derler. Doğru değil. Her canlı varlık düşünebilir. Ama bu yetisini mecbur olmadıkça kullanmaz. İnsanın düşünme yetisi mecburiyetten, şartların zorlamasından dolayı, gelişmiştir.

İnsan dışında tüm canlılar yaşadıkları doğal ortamla tam bir uyum içindedirler. Bedensel yapıları dış ortama, doğal çevreye ve iklim şartlarına göre şekillenmiştir. Eko-sistem dediğimiz çevre ile adeta bütünleşmişlerdir. Varlıklarını sürdürmek için doğal davranmaları ve içgüdülerine uymaları yeterlidir.

Oysa ki insan denen canlı hiçbir özel bedensel yapıya sahip değildir. Hızlı koşamaz, maymun gibi çevik değildir. Kuyruğu olmadığı için denge gücü oldukça zayıftır. Kürkü olmadığından soğuktan korunacak doğal bir örtüsü yoktur. Ne gözleri kartalınki kadar keskindir ne de burnu köpeğinki kadar hassastır. İnsan aslında, aciz bir mahluktur.

Varlığını sürdürmek için de tek kullanabileceği organ beynidir. Son iki milyon yıl içinde insandaki en önemli değişiklik beyninin yaklaşık 100 de 100 büyümüş olmasıdır. Buna karşılık ne bacaklarında, ne kollarında ne de ellerinde belirgin bir değişiklik olmuştur. İnsan düşünme yetisini kullanarak doğaya uyum sağlamakla kalmamış, üstelik doğayı da kendine uydurmayı başarmıştır.

Dış şartlar zorladığı vakit, hayvanların da pekala düşünebildikleri deneysel olarak kanıtlanmış bir gerçektir. İnsanlar ise, yeryüzünde daha ilk adımlarını attıkları anda dış şartların zorluklarıyla karşılaşmışlar, varlıklarını sürdürebilmenin telaşı içine düşmüşlerdir.

Şu halde "neden düşünüyorum?" sorusunun yanıtını bulduk sanırım. "Düşünüyorum, çünkü düşünmek benim için bir zorunluluktur". Descartes'in dediği gibi, **düşünmek benim varlık nedenimdir.**

İnsanlar önceleri en temel yaşamsal gereksinimler için düşünmek zorunda olmuşlar, fakat yaşam tarzları düzenli olmaya başladıkça kendi varlık nedenlerini düşünmeye başlamışlardır. "Ben düşündüğüm için varım" diyecekleri yerde "Ben neden varım?" sorusuna kendi dışlarından yanıtlar aramışlardır. Eğer insan düşündüğü için varsa, düşünmediği sürece de yok demektir. Daha doğrusu, varlığı hakkında bir yorum yapmak gereğini duymaz. Hayvanlar düşünme zorunda olmadıklarından varlık nedenlerini asla sorgulamazlar. Onlar varlıklarını yaşarlar ama o konuda yorum yapmazlar.

İnsanların kendi varlıkları ile ilgili ilk yorumları mitler ve destanlardır. Bunlara "yaratılış destanları veya hikayeleri" de diyebiliriz. Varlıklarını açıklayacak ve onlara güven verecek bir düşünce ürünüdür bu destanlar. Belki bir miktar doğruluk payı olsa da çoğu kez büyük çapta hayal ürünüdürler.

Zaman geçtikçe ve insanlar sistemli düşünme yetisini geliştirdikçe bir yandan din diğer yandan bilim gelişmiş, her biri kendince yaratılış destanları üretmişlerdir. Düşünce, belli bir mantık yapısı içinde kavramlar ürettiği için insan da kendi ürettiği düşünce kaleleri içinde hapis olmuş kalmış durumdadır. Şimdiki insanlığın durumu bir kısır döngüdür. **İnsan var olmak için düşünmek zorundadır ama düşünce yoluyla da varlığını anlaması mümkün değildir.**

Eskilerin dediği gibi aŐađı tükürse sakal, yukarı tükürse bıyık.